

Familiegraf Van Dominee Jacob Adolhp

Ruijs (Een detail van de familie (van) dominee Jacob Adolph Ruijs en het familiegraf te putten)

K.A. Gort

Ds. Jacob Adolph Ruijs werd op 7 oktober 1823 te Kampen geboren en overleed aldaar op 1 augustus 1906; hij werd te Putten begraven op de Oude Algemene Begraafplaats aan de Molenstraat - zijn grafschrift verwijst naar een drietal Bijbelplaatsen, te weten Openb. 12 : 11 - Hebr. 13 : 7 - Dan. 12 : 3.

zoon van Theodorus Ruijs, geb. 2 juli 1790 te Amsterdam (gedoopt in de Noorderkerk op 7 juli 1790), olieslager, koopman en winkelier op de Korenmarkt te Kampen, overl. 8 juli 1868 te Kampen, en zijn tweede echtgenote Willemina Jacoba Posthumus, geb. 26 oktober 1793 te Amsterdam, dochter van Jacob Posthumus en Anna Maria Post, overl. 17 januari 1868 te Kampen.

- Theodorus was eerst gehuwd - op 30-6-1811 te A'dam - met Johanna Jacoba Reiniera Boom (18-10-1790 te A'dam/18-12-1819 te Kampen), dochter van Adolph Julius Philip Boom en Anna Petronella Posthumus.

Uit dit huwelijk werden 5 kinderen geboren.

Hij huwde voor de tweede maal - op 5-10-1820 te Kampen - met reeds genoemde Willemina Jacoba Posthumus.

- Theodorus was de zoon van Johannes Ruijs, geb. 4-1-1750 te Amsterdam overl. 8-6-1825 te Kampen, vooraanstaand (tabaks-) koopman te Haarlem en Amsterdam, en zijn tweede echtgenote Lo-betta de Bruijn (- weduwe van Ds. Johannes Adrianus Spijkers, geb. dec. 1753/overl. 21-1-1785 (pred. te Bergen (N.H.) 1776, Buiksloot 1780 en Charlois 1783)), geb. juli 1760 te Haarlem/overl. 29-4-1840 te Kampen.

Uit het tweede huwelijk van vader Theodorus werden behalve 1 jonggestorven zoon - 6 kinderen geboren, waarvan onze Jacob Adolph de tweede was. Het derde kind - de enige dochter Anna Maria (7-6-1825 te Kampen/4-4-1912 te Rhenen) - trouwde op 28 mei 1852 te Kampen met Godert de Leeuw (29-4-1816 te Nijkerk/26-3-1897 te Elst (Utr.)), godsdienstonderwijzer te Ooster-

wolde (Gld.) De jongste telg, Josienus Joannes, geb. 6-2-1834 te Kampen/overl. 24-6-1919 te Rhenen, was ook Hervormd predikant: Maasdam (11-12-1859), Oude Wetering (1863), Oud-Beijerland (1865), Oud Alblas (1867), Oud-Beijerland (2e keer - 1868), Ermelo (1871), Hoevelaken (1874), Hilversum (1879), Mijnsherenland (1882), 's-Grevelduin-Capelle (1889 - 1 juli 1914 (- emeritaat). Hij trouwde op 3-7-1861 te Maasdam met Cornelia van Trigt (12-2-1842 te Maasdam/28-1-1935 te Driebergen).

Jacob Adolph bezocht het gymnasium te Kampen en studeerde vanaf 16 september 1843 aan de universiteit te Utrecht theologie. In 1848 werd hij candidaat; op 26 november 1848 werd hij door de consulent bevestigd tot predikant van de Hervormde Gemeente te Balk. Daarna diende hij de gemeenten Veenendaal (1851-1853), Ommen (1853-1858), Putten (2 mei 1858 - 6 mei 1877), Op- en Neder-Andel (1877-1879), Bunschoten (1879-1883) en Lemmer (vanaf 1883). Op 1 november 1885 ging hij met emeritaat en vestigde zich te Kampen.

Hij huwde op 16 november 1848 te Amsterdam met Hilletje Palm, geb. 9 februari 1824 te Amsterdam/overl. 27 december 1865 te Putten - op de grafsteen wordt verwezen naar de Schriftwoorden uit Filipp. 1 : 21, 3 : 21. dochter van Albert Palm, koopman in paper (eerst omgeving Apeldoorn/ Vaassen, later te Amsterdam) en Johanna van Straaten.

Zus Henriëtta Palm (8-3-1818 te Amsterdam/19-6- 1894 te Nijkerk) huwde op (4 en?) 6 mei 1843 (resp. burgerlijk en kerkelijk?) te Amsterdam met Ds. Samuel Johannes de Hoest (19-6-1804 te Amsterdam/13- 2-1877 te Nijkerk.

Ds. de Hoest diende de Gemeenten Ottoland en Neder-Blokland: 2-9-1827, Lexmond en Lakerveld: 5-9-1830, Nijkerk: 7-8-1831.

Hij leidde op 16 november 1848 in de Oude Kerk te Amsterdam de trouwdienst van schoonzus Hilletje en zwager Jacob Adolph. Ook bevestigde hij zijn zwager (en 'geestelijke broeder') tot predikant te Putten.

Uit dit huwelijk werden - behalve 2 doodgeboren en 3 jonggestorven kinderen - geboren:

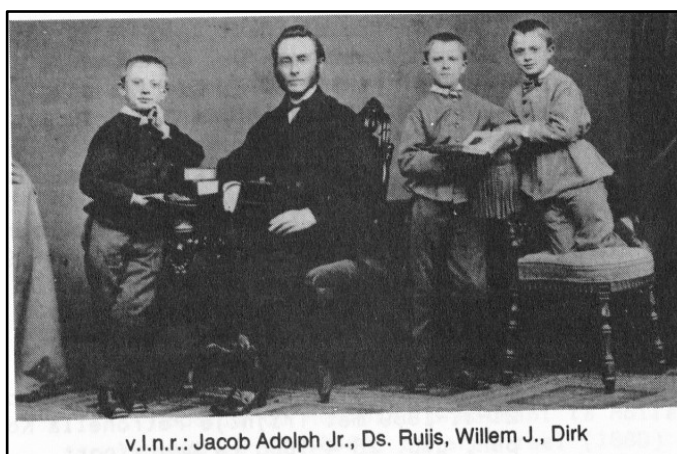
1. Theodorus: geb. 17-3-1851 te Balk/overl. 26-6-1873 te Putten; theologisch student te Utrecht.

2. Albertus Johannes: geb. 13-12-1852 te Veenendaal/overl. 26-9-1939 te Utrecht; hij was Ridder in de Orde van Oranje Nassau; Nederlands Hervormd predikant te Hollandseveld (8-10-1876), Scherpenzeel (1880) en Oegstgeest (11-11-1888/15-11-1923 (- emeritaat));trouwde te Harlingen op 29-9-1876 met Dorothea Voorhoeve, geb. 1-7- 1853 te Harlingen (dochter van Ds. Hermanus Cornelis Voorhoeve (1848-1905), predikant te Ophemert (6-11-1842), Leerdam(1848), direc tor Zendingshuis te Rotterdam (13-5-1886), predikant te Fijnaart (30-10-1864), Delfshaven (1866), Amersfoort (1868), Harlingen (2e maal, 1874) en onster (7-3-1880/1885 emeritaat)) en Anna Christiana Franc ken)/o-verl. 12-2-1948 te Utrecht.
Behalve 1 jonggestorven zoon, werden uit dit huwelijk 10 kinderen geboren.
3. Willem Jacob: geb. 18-12-1858 te Putten overl. 19-4-1941 te Bilthoven; boomkweker te Bussum; trouwde te Nijkerk op 20-9-1894 met Anna Alberta Prins, geb. 4-11-1866 te Nijkerk (dochter van Cornelis Prins en Margrietje van Wincoop) overl. 6-9-1934 te Bilthoven.
4. Jacob Adolph: geb. 20-6-1860 te Putten/o-verl. 26-4-1935 te 's-Gravenhage; med. dr., arts, laatstelijk te 's-Gravenhage; trouwde te Utrecht op 24-8-1886 met Caroline Antoinette Westhoff, geb. 21-4-1862 te Utrecht (dochter van Ds. Carl Ludwig Wilhelm Westhoff (1838-1887), Luthers predikant te Brielle en Hellevoetsluis (20-8-1854), Maastricht (1855) en Utrecht (vanaf 19-12-1858) en Anna Catharina Clasina Petronella Bloem)/ overl. 24-12-1952 te Haarlem. Uit dit huwelijk werden 3 kinderen geboren.
5. Dirk: geb. 13-7-1861 te Putten/overl. 13-4-1943 te Amersfoort; firmant van de Fa. D.uys & Zn, tabak- en sigarenfabrikanten, koffiebranders en theepakkers te Amersfoort; lid van de gemeenteraad;trouwde te Amersfoort op 21-11-1889 met Trijntje Petronella Koppen, geb. 26-4-1866 te Amersfoort (dochter van Jan Koppen en Annetje van den Burg)/ (foto 1), overl. 16-8-1936 te Amersfoort.
Uit dit huwelijk werden 9 kinderen geboren.
- De één na jongste was Petrus Nicolaas, geb. 13-11-1905 te Amersfoort overl. 9-3-1963 te Amersfoort; trouwde op 12-4-1932 te A'dam

met Jannetje Suzanna van Kolfschoten, geb. 24-1-1910 te Leusden (dochter van Sander van Kolfschoten en Jannetje van de Wetering)/o-verl. 1-8-1990 te Amersfoort.

Uit dit huwelijk werden - behalve 1 jonggestorven zoon - 5 kinderen geboren.

- De tweede zoon is Alexander Jacob Adolph geb. 2-2-1936 te Amersfoort; trouwde op 29-4-1967 te 's-Gravenhage met Pauline Margaretha Timmermans, geb. 7-6-1941 te Eindhoven (dochter van Mr. Gerard Johan Timmermans en Pauline Christine Nieuwenhuis); Nederlands Hervormd predikant te St. Laurens: 8-10-1967, Arnhem: 25-5-1975 en Elden: 13-5-1978. Uit dit huwelijk werden 3 kinderen geboren.

v.l.n.r.: Jacob Adolph Jr., Ds. Ruijs, Willem J., Dirk

v.l.n.r.: Gerrit J.A., Theodorus J.L., Catharina W.J.,
Henricus E.G., Ds. Ruijs, Mevr. Ruijs-Boeve,
Hilletje J.A.

Na het overlijden van echtgenote Hilletje op 27 december 1865, hertrouwde Ds. Ruijs op 5 juli 1872 te Putten met Johanna Ali-

da Boeve, geb. 30 april 1838 te Putten (gedoopt 20-5-1838)/overl. 8 januari 1905 te Kampen en begraven te Putten - op de grafsteen staat als tekst: Openb. 14 : 13. dochter van Gerrit Boeve (zoon van Berent Boeve, landbouwer, en Johanna Alida van Apeldoorn, beiden te Heerde (Gld.)), koperslager te Putten-dorp, geb. 13-7-1812 te Heerde/overl. 18-2-1850 te Putten, en Catharina Kleinpenning (dochter van Catharina Kleinpenning), geb. 14-10-1813 te Arnhem/overl. 3 november 1861 te Putten; zij huwden te Putten op 13-5-1837.

- Johanna Alida was hun eerste kind; na haar werden geboren:

2. Jan, geb. 16-12-1839 te Putten » Barneveld;
3. Baerend (- volgens geboorteakte; veelal geschreven als Barend of Berend), geb. 12-8-1841 te Putten; trouwde te Putten op 3/5 (resp. burgerlijk en kerkelijk)-11-1876 met Aartje Weste-neng » Barneveld;
4. Eliza Gijsbertus, geb. 13-7-1843/overl. 14-9-1843;
5. Johannes Lodewijk, geb. 11-5-1845/overl. 7;
6. Catharina, geb. 9-1-1850 (gedoopt 17-2-1850)/ overl. 19-11-1899 (vermoedelijk te Kampen) - op de grafsteen wordt verwezen naar 1 Petr. 3 : 3, 4; zij bleef ongehuwd; zij verhuisde met de pastoriebewoners mee naar Andel (en stellig zo vervolgens). Uitt het tweede huwelijk met Johanna Alida werden behalve 1 jonggestorven zoon - geboren:

(6.) 1. Gerrit Johannes Aleid: geb. 23-9-1874 te Putten/overl. 17-6-1931 te Amsterdam - op zijn graf te Putten staan de woorden uit Matth. 25 : 40 - 'Voorzoveel gij dit een van deze Mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij dat Mij gedaan'; uitgever te Utrecht, secretaris van de Federatie van Diaconieën in de Ned. Herv. Kerk; trouwde te Bussem op 27-1-1910 met Berendina Catharina Berends, geb. 28-2- 1882 te Dedemsvaart (dochter van Bonne Berends, vervener, en zijn eerste echtgenote Johanna Geziena Femma Wicher link)/overl. 14-7-1972 te Amersfoort - op haar zerk wordt verwezen naar het Bijbelwoord uit 2 Tim. 3 : 14-17. Uit dit huwelijk zijn 6 kinderen geboren.

De oudste was Jacob Adolph, geb. 12-11-1910 te Utrecht/ overl. 4-5-1990 te Zeist en op 9-5-1990 begraven te Putten in het familiegraf; kapitein der artillerie b.d.; drager van o.a. het Kruis van Verdienste en het Verzetshedenkingskruis; was Engelandvaarder; trouwde eerst te Bilston (in het Engelse

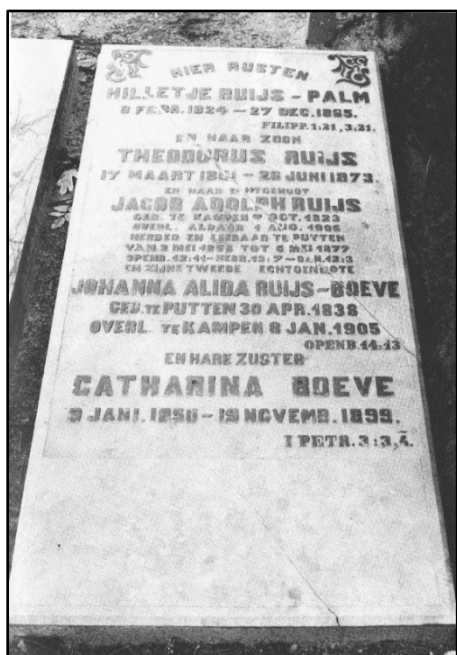
graafschap Staffordshire) op 30-12-1943 met Sijtje Besse, geb. 17-7-1917 te A'dam (dochter van Evert Besse en Jacobtje Dusseljee) - door echtscheiding ontbonden (ingeschreven 's-Gravenhage 8-2-1950) - zij hertrouwde in Amerika Prof. Dr. J.P.uidens; hertrouwde te Zeist op 2-5-1951 met Cornélie Adelaide Haitsma Mulier (- gescheiden echt genote van Ernst George Staal), geb. 18-4-1916 te Rijswijk (Z.H.) (dochter van Gerard Haitsma Mulier en Cornélie Jacqueline Labouchere).

Uit dit tweede huwelijk werd geboren Edward Alexander Karel Gaspard, geb. 16-5-1952 te 's-Gravenhage, gehuwd met E.A. van Reeve; meester in de rechten, advocaat te 's-Gravenhage, wonende te Zoetermeer.

Uit dit huwelijk zijn 2 kinderen geboren.(7.)

2. Theodorus Johannes Lodewijk: geb. 3-1-1877 te Putten/overl. 29-11-1926 te 's-Gravenhage en begraven te Putten; Nederlands Hervormd predikant te Lopikerkapel vanaf 2-2-1903. De steen op het graf vermeldt de volgende teksten: 2 Thess. 3 : 1 - Lucas 18 : 3-B, en verder de woorden: 'Mijn lichaam voor de aarde' 'Mijn ziel voor God' - Zijne dankbare Gemeente 2 februari 1903 - 29 november 1926.(8.)
3. Catharina Wilhelmina Jacoba: geb. 15-1-1879 te Andel/overl. 10-8-1928 te 's-Gravenhage - op haar grafsteen te Putten staat Rom.8 : 18 geciteert: Want ik houd het daarvoor, dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waardeeren tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden; trouwde te Hilversum op 21-3-1907 met Ds. Gerrit Jacobus van der Flier Jr., geb. 2-4-1878 te Hof van Delft (zoon van Dr. Gerrit Jacobus van der Flier (geb. 1841), predikant te Eemnes-Binnen (6-1-1867), Heemstede (1870), Delft (1873), 's-Gravenhage (1878/1-10-1909 (- emeritaat)(was daar hofprediker)) en Maria ten Bosch); Ned. Hervormd predikant te Ootmarsum (14-4-1907) en Leimuiden (10-12-1-1922)/overl. 21-6-1928 te Leimuiden.(9.)
4. Hilletje Jacoba Adolphinaz geb. 22-1-1881 te Bunschoten/overl. 15-1-1956 te Lochem; zij was Ridder in de Orde van Oranje Nassau. litt. neerl. dr., conservatrice van de Universiteits Bibliotheek te Leiden.(10.)
5. Henricus Elisa Gijsberthus: geb. 4-11-1883 te Lemmer/overl. 10-3-1951 te Voorburg; boekhandelaar en -drukker te Voorburg; trouwde te Leidschendam 23-6-1914 met Niesje

Joanna Visscher, geb. 22-11-1887 te Numansdorp dochter van Ds. Rijn Visscher (29-12-1845 / 7-10-192-7), Hervormd predikant te Asch (25-1-e 1874), Gramsbergen b(1878), Numansdorp (16-9-1883) en Leidschendam (5-10- 1890/! 1921/1923 (- emeritaat)) en Anna Hendrika Maria van Embden)/overl. 13-2-1968 te Voorburg (foto 2). Uit dit huwelijk werden 4 kinderen geboren: 3 dochters en 1zoon.gDe tweede dochter is Anna Hendrika Maria Ruijs, geb. 5-41-918 te Voorburg (en werd te Leidschendam gedoopt door grootvader Ds. Visscher). Zij trouwde op 15-8-1940 te Voorburg met Mr. Drs. Gerrit van der Flier, geb. 29-5-1911 te Pesse (zoon van Ds. Hendrik Samuel Joannes van der Flier (16-4-1882 te Nijkerk/1-12-1956 te Doorn), Hervormd predikant te Pesse (8-5-1910/29-6-1913 (- emeritaat)) en Margaritha Cornelia Anna de Wolff)/overl. 5-1-1992 te Doorn. Mr. Van der Flier was met name beheerder van het familiearchief van de Fam. Ruijs. Uit dit huwelijk zijn 5 kinderen geboren.

P.S.

Het geslacht Ruijs is voorsnog terug te voeren tot Jan Hugosz. Ruijsch, burger van Utrecht 9 februari 1605, meester schoenmaker. Tijdens de onlusten van 1610-1611 te Utrecht, mede veroorzaakt door de controversen over 'De Remonstrantie ...' (d.d. 14 jan. 1610), werden o.a. de oudburgemeesters jhr. Dirc Canter (1545-1617) en Hendrik van Helsdingen (1557-1612) ter

dood veroordeeld en later begenadigd.

Tot de voormannen van hun partij behoorde ook Jan Hugosz. Ruijsch, Hij werd op 7 mei 1611 als "Johan Ruijsch, bastaerdt, schoenmaker alhier binnen Utrecht" wegens "crimen laesae majestatis" ter dood veroordeeld. Twee dagen later werd hij op het schavot begenadigd en verbannen uit de Verenigde Nederlanden en vestigde zich te Emmerik. Door generaal pardon van 8 september 1619 kwam aan de verbanning een einde. In 1622 is er in Utrecht sprake van een attestatie van Emmerik.

De familienaam komt in de akten van de burgerlijke stand meestal in de spelling Ruijs voor, soms als Ruys. De leden van de familie schrijven zich veelal Ruys. In deze genealogie zijn de geboorteakten gevolgd.

- n.b.: * zijn begraven in het graf van Ds. Ruijs en zijn beide echtgenotes;
 (foto 3)
 is begraven in het tweede graf van rechts;
 * is begraven in het derde graf;
 * zijn begraven in het vierde graf;
 * is begraven in het graf uiterst links. (foto 4)

corrigenda

Van de gelegenheid gebruik makend wordt hier gewezen op enkele onjuistheden:

- Op het predikantenbord in de Oude Kerk te Putten staat ten onrechte Jacob Adolf Ruijs; dat had Jacob Adolph moeten zijn. (Over de schrijfwijze van de achternaam twisten we niet: op de overlijdenskaart van echtgenote Johanna Alida staat consequent 'Ruys'; op zijn rouwkaart heeft men de namen als 'Ruijs' laten drukken; op de grafzerken van Johannes Aleid (nr. 4) en Jacob Adolph (nr. 2) staat 'Ruys' - bij de overigen taat steeds 'Ruijs'.)
- In het onder de bronvermelding genoemde 'Biografisch lexicon ...' wordt ten onrechte Jacob Adolf Ruijs geschreven; juist is Jacob Adolph.
- In hetzelfde 'Biografisch lexicon ...' wordt ten onrechte als geboortejaar van Hilletje Palm genoemd: 1823. De schrijver van deze bijdrage, Dr. F.L. van 't Hooft, heeft zich echter stellig vergist. Eerder noteerde de 2e jrg. van het 'Nederlands Patri-

ciaat' dat jaar. En kennelijk in navolging daarvan Dr. G.A. Wumkes in zijn bijdrage in het 'Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek'. Ook de 62e jrg. van het 'Nederlands Patriciaat' heeft 1823.

- Volgens de inscriptie op de grafsteen is de juiste datum: 9 februari 1824. Overigens doet zich het opmerkelijke feit voor, dat het overlijdensregister van de burgerlijke stand spreekt van haar overlijden 'op veertigjarige leeftijd'. Dan zou 1825 als geboortjaar moeten gelden. Het geboorteregister in Amsterdam zal moeten uitwijzen of het jaar 1824 onjuist is.
- In het 'Straatnamenboek' van Putten dienen op de blz. 287-288 de volgende wijzigingen te worden aangebracht:
Ommeren, moet zijn Ommen;
- Op- en Neer Andel, moet zijn: Op- en Neder Andel;
- Hilletje Palm stierf op 27 december 1865 en niet op de tweede Kerstdag;
- Dr. Albert Palm, moet zijn: Albert Palm (dr. Wumkes vernoemd schrijft ten onrechte 'Dr.').
- A.J. Ruys, moet zijn: A.J.A.

Bronvermelding

- Diverse jaargangen van 'Van Alphen's Kerkelijk Handboek;
- 'Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek', A.W. Sijthoff's Uitgevers-Maatschappij N.V., Leiden, 1937 (deel 10-blz. 856).
- 'Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme' -deel 1 -, Kok, Kampen, 1978.
- 'Nederland's Patriciaat', jrg. II (1911).
- 'Nederland's Patriciaat', 62e jaargang 1976, waarin het geslacht Ruijs opnieuw is opgenomen (blz. 198-281 voor onze Jacob Adolph zie blz. 251- 252 e.a.).
(Niet geraadpleegd is de 36e jrg., 1950).
- En verder informeerden mij: Dhr. J.G.J. van Booma (Woerden), Mevr. A.H.M. van der Flier-Ruys (Doorn), Mevr. J. Kamphorst (Nijkerk), Ds. A.J.A. Ruys (Elden) en de afd. bevolking van de Gemeente Putten.
- Zie over Ds. Ruijs verder: Jaargids 1992 van de Hervormde Gemeente te Putten (blz. 2-5).

APPENDIX

- Foto 5 is een gemaakt (in dit jaarboek helaas zwart-wit afgedrukt) van een schilderstuk!
- Mr. H.E.G. van der Flier- in wiens woning te Vught het portret in olieverf van zijn overgrootvader inmiddels een onmisbare plaats inneemt - was zo vriendelijk de foto (en óók één in kleur) te laten maken. Het paneel is 45 cm hoog en 36 cm breed.
- Het penseel werd gehanteerd door Gerrit van den Pol Jzn. - grondlegger van de 'Eerste Teekenschool' te Nijkerk.
- A 2 Mr. v.d. Flier is de zoon van G. v.d. Flier en A.H.M. Ruijs. De vorige bezitter van het schilderij was zijn oom, H.G. Ruijs (1924-1987).
- Gerrit van den Pol werd op 17 december 1807 te Nijkerk geboren; hij overleed aldaar op 19 maart 1877. Hij is drie maal gehuwd geweest: hij huwde op 5-3-1834 met Gijsberta Koning (hij was toen 'verwer'); op 30-1-1839 met Aaltje Werkhoven en op 4-1-1854 met Gerharda Brouwer (toen heette hij 'huis-en fijschilder').
- De relaties van vader Jacob met de heren Van Goltstein op 'de Vanenburg' en later op 'Oldenaller' werden er de oorzaak van, dat Gerrit in staat gesteld werd de tekenacademie te 's-Gravenhage te bezoeken.
- Het portretschilderen beoefende hij met talent. Hij begreep echter dat 'de kunst' wisselvallig kan zijn zo gaf hij er de voorkeur aan een schilderszaak te beginnen.
- Gerrit kocht op 11 augustus 1837 voor I. 1.100,- een huis aan de Langestraat te Nijkerk van Willem Boterenbrood en zijn vrouw Hermine Gertenbach. Hier werd de schilderszaak gevestigd. Maar ... talent laat zich niet onderdrukken. Spoedig kreeg hij enige leerlingen voor tekenen. In z'n huis werd de achterkamer als leslokaal ingericht.
- Gerrit van den Pol bewoog zich ook op kerkelijk gebied. Hij diende de Hervormde Gemeente te Nijkerk vele jaren als notabel, diaken en ouderling. Het is een feit om dankbaar te gedenken, dat Ds. Ruijs in 1868 voor hém heeft geposeerd.

K.A Gort, Putten, augustus 1992

+++